

Hyvinvointipalveluiden talousarvio 2025

Hyvinvointilautakunta 10.10.2024 § 91

14/02.02.00.01/2024

Kunnanhallitus on kokouksessaan 19.8.2024 §:ssä 144 antanut vuoden 2025 talousarvion ja taloussuunnitelman 2025–2027 valmisteluohjeet. Kuntalain §:n 110 mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi.

Talousarvio ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvion tulee pohjautua päivitettyyn kuntastrategiaan sekä voimassa oleviin suunnitelmiin mm. hyvinvointikertomukseen. Se on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviovalmistelussa tulee huomioida toimintaympäristön jatkuva muutos ja siihen varautuminen. Toiminnallisten tavoitteiden osalta huomiota tulisi kiinnittää tavoitteiden laatuun, mitattavuuteen ja seurattavuuteen.

Vakinaisen henkilöstön palkat budjetoidaan vakanssiluetteloiden mukaisesti, lisäksi vakanssiluettelossa on säilytettävät, mutta tällä hetkellä täyttämättä olevat vakanssit. Vakanssiluettelo ja henkilöstösuunnitelma ovat jaettu hyvinvointilautakunnalle oheismateriaalina. Henkilöstösuunnitelmassa arvioidaan toimintaympäristön muuttumisesta johtuvat henkilöstömuutokset, muuttuvat työtehtävät sekä eläkepoistuma. Talousarvioon on sisällytetty 2,5 % palkankorotusvaraus sekä varautuminen neljän henkilön eläköitymiseen.

Hyvinvointipalveluiden vuoden 2025 henkilöstösuunnitelmassa on 359 vakanssia, joista useita täytetään vain osaksi vuotta. Vakanssit jakautuvat palvelualueella alla olevan mukaan:

	vakanssien määrä
Hallinto	9
Perusopetus	189
Varhaiskasvatus	146
Opinto- ja vapaa-aika	15

Hyvinvointipalveluiden toiminnalliset tavoitteet on laadittu hyvinvoinnin johtoryhmässä ja esihenkilöiden strategiapäivässä ja niistä on käyty evästyskeskustelua yhdessä hyvinvointilautakunnan kanssa talousarvioiltakoulussa 12.9.2024.

Hyvinvointipalveluissa keskeisinä toiminnallisina tavoitteina jatketaan edelleen Unicefin lapsiystävällisen kunta -malliin sekä strategiseen suunnitteluun liittyviä toimenpiteitä. Vuoden 2025 jalkautetaan uutta hyvinvointisuunnitelmaa sekä työstetään mm. kulttuurin ja tehostetun nuorisotyön suunnitelmia. Kolmen vuoden suunnitelmakaudella vahvistetaan kuntalaisten turvallisuutta monin eri tavoin. Kriisityön toimintamalli otetaan käyttöön, kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja lasten väkivaltaisen käyttäytymisen vähentämiseen etsitään toimintatapoja.

Talouden tasapainottamisen toimenpiteet näkyvät edelleen kaikilla tulosalueilla. Vuoden 2025 aikana aloitetaan valmistelut siirtymisestä kolmen taajamakoulun malliin valtuuston päätöksen mukaisesti. Tällä pyritään rakentamaan tulevaisuuden ratkaisuja selvästi pienenevien ikäluokkien tarpeisiin.

Hyvinvointipalvelut tuottavat runsaasti lakisääteisiä palveluita ja opetusluokkien ja päiväkotiryhmien henkilöstömäärää ei pysty vähentämään. Tilanteessa, jossa lasten, nuorten ja perheiden tuen tarve kasvaa on erittäin vaikea vähentää resursseja. Elokuussa 2025 tulee voimaan oppimisen ja kasvun lakiuudistus, joka tiukentaa ryhmäkokoja perusopetuksessa ja säätelee tuen antamisen velvoitteita. Vasta keväällä 2025 nähdään, vaatiiko lakiuudistus luokkien jakamista ja henkilöstölisäyksiä.

Hyvinvointipalveluissa on talouden tasapainottamisen toimenpiteinä saatu vähennettyä käytettäviä tiloja. Myös Viinijärven koulun vanhan osan purun myötä maksettavat neliöt ovat vähentyneet ja näin ollen sisäisten vuokrien määrä vuonna 2025 on selvästi nykyistä vähemmän.

Yleinen kustannusten nousu kuitenkin jatkuu. Talousarviossa on varauduttu kuljetuskustannusten, palkkojen ja kotikuntakorvausten kasvuun.

Hanketuotot pienenevät edelleen. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnan omavastuu osuudet ovat kasvaneet mm. etsivässä nuorisotyössä ja harrastamisen Suomen mallin kerhotoiminnassa. Aiemmin valtion erityisavustuksia on ollut enemmän käytössä myös oppilaiden tuen järjestämiseen.

Ulkoisia toimintakuluja on pyritty pitämään kurissa erittäin tarkalla talouden suunnittelulla. Talousarvio ei anna lainkaan liikkumavaraa mahdollisiin muuttuviin tilanteisiin.

Hyvinvoinnin hallinto

Hyvinvoinnin hallinnon tulosalue sisältää lautakunnan, hallinnon ja hankkeiden kustannuspaikat. Hyvinvoinnin hallinnon tulosalueelle hankkeiden kustannuspaikalle on arvioitu saatavan erilaisia erityisavustus- ja hanketuloja noin 312 000 €, mikä on selvästi vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vuoden 2025 mahdollisesti haettavaksi tulevista hankkeista ei kuitenkaan vielä ole tietoja, joten tilanne saattaa muuttua vuoden kuluessa. Hankkeiden omavastuuosuuksia on kirjattu kunkin palvelualueen omille kustannuspaikoille.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannuspaikalle on siirretty neljän vakituisen hyvinvointipedagogin palkkavarauksen perusopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta.

Hallinnon toimintakate on 608 500 € eli kasvua 55,1 %. Ilman hyvinvointipedagogien palkkauksen siirtoa tulosalueen toimintakate olisi nykyistä pienempi. Siirrolla pyritään tukemaan hyvinvointipedagogien työn vaikuttavuutta kuntatasoisesti.

Perusopetus

Perusopetuksen tulosalueella käsitellään vuosikatetta toimintakatteen sijaan, koska Honkalammen koululle tulevat OKM:n valtionosuudet kirjataan koulun kustannuspaikalle toimintakatteen jälkeen.

Perusopetuksen tulot kasvavat, koska kotikuntakorvaustulon määrä on suurempi. Vaikka kaikkia vaativaa erityistä tukea tarvitsevia lapsia ei voida ottaa Honkalammen kouluun, on oppilaiden määrä kuitenkin jonkin verran kasvanut. Näistä oppilaista saadut maksuosuudet sekä läpilaskutettavat Honkalammen koulun kuljetuskustannukset kirjataan perusopetuksen kustannuspaikalle. Perusopetuksen tulot arvioidaan olevan n. 1,7 M€, oli 37,7 % nykyistä enemmän.

Perusopetuksen toimintakulut kasvavat 2,5 %. Talousarviossa on varauduttu kuljetuskustannusten, palkkojen ja kotikuntakorvausten kasvuun. Myös sisäiset toimisto- ja ravitsemuspalveluiden veloitukset kasvavat selvästi, mutta vuokratilakustannuksissa on merkittävä n. 450 000 €:n säästö. Honkalammen koulun saamat OKM:n valtionosuudet kasvavat oppilasmäärän kasvun myötä 8 %.

Perusopetuksessa merkittävimmät kasvut liittyvät erityisopetukseen ja valmistavaan opetukseen. Talousarviossa on varauduttu yhden erityisopettajan lisäämiseen sekä kahden valmistavan opetuksen ryhmän toimintaan.

Perusopetuksen toimintakate on -0,1 % ja vuosikate -0,6 % tämän vuoden. Vuosikate on 15 906 000 €.

Perusopetuksen toiminnallisissa tavoitteissa keskitytään edelleen perustaitojen vahvistamiseen sekä koulu yhteisöjen hyvinvoinnin ja turvallisuuden kehittämiseen. Vuoden aikana lisätään valtakunnallista tuntimäärää sekä toteutetaan oppimisen ja kasvun tuen kokonaisuudistus. Tulosalueella varaudutaan näihin muutoksiin.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa laaditaan kaikkiin yksiköihin uudistuneen vasun mukaiset toimintasuunnitelmat. Tällä varmistetaan vasun mukainen toiminta sekä yksikkökohtainen kehittäminen henkilöstöä ja huoltajia osallistaen. Ryhmärakenteiden tarkastelua jatketaan resurssien oikein kohdentamiseksi ja samalla pyritään tehokkaampaan täyttö- ja käyttöasteeseen. Ryhmärakenteita uudistetaan niin, että kahden kasvattajan sisarusryhmiä muutetaan ikätasoltaan samanikäisten lasten ryhmiksi. Näissä ryhmissä tuetaan lasten tarpeita ikätasoisesti ja pedagogiikkaa vahvistaen. Ryhmät toimivat jatkossa mahdollisuuksien mukaan kolmella kasvattajalla.

Varhaiskasvatuksessa on tehty useita talouden tasapainottamisen toimenpiteitä vuoden 2024 aikana. Säästöjä on tullut niin tilojen, ohjelmistojen kuin henkilöstörakenteen muutoksista. Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus on tiukasti määritelty, eikä sitä voi pienentää.

Työllisyyspalveluiden uudistus ja palkkatukityöllistämisen loppuminen näkyy erityisesti varhaiskasvatuksessa. Päiväkotien avustavia huoltoon liittyviä tehtäviä tekemään täytyy palkata uusia vakituisia työntekijöitä. Päiväkotihuoltajien palkkaukseen on varauduttu talousarviossa ja henkilöstösuunnitelmassa. Varhaiskasvatuksen talousarviossa on varauduttu myös Lean-prosessin jatkoon yhdessä siivous- ja ruokapalvelun toimialojen kanssa.

Varhaiskasvatusselvitys valmistuu vuoden 2024 loppuun. Selvityksen hyväksymisen jälkeisiä toimenpiteitä ei vielä talousarviovalmistelussa voida huomioida.

Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön palveluseteli elokuussa 2024. Talousarviossa on varauduttu siihen, että tämä lisää hieman yksityisen hoidon kustannuksia. Sisäiset ravitsemuspalveluiden kustannukset kasvavat 6,6 %, mutta vastaava säästö on saatu Liperin päiväkodin tilojen yhdistämisellä. Varhaiskasvatuksen henkilöstökustannukset vähenevät 1,6 % vaikka tulosalueella on varauduttu palkkojen korotuksiin.

Varhaiskasvatuksen tulosalueen toimintakate vuodelle 2025 on 8 646 860 €, siinä on kasvua hieman alle 3 000 €.

Opinto- ja vapaa-aika

Vuonna 2025 vapaa-aikapalvelut jatkavat suunnitelmallisen toiminnan kautta tekemistä ohjelmien ja asiakirjojen kautta. Toimintaa ohjaamaan tulevat mukaan liikkumisohjelman lisäksi loppuvuonna 2024 valmistuva nuoriso-ohjelma sekä vuonna 2025 valmistuva kulttuuriohjelma. Näiden lisäksi kunnan ja järjestöjen välistä toimintaa muun muassa tapahtuman järjestäjän oppaan moderoinnista Liperiin sopivaksi.

Liikuntapalveluiden talousarviossa ei juurikaan ole muutoksia edelliseen vuoteen. Sisäisten vuokrien tarkastamisella vuokratuluihin saatiin 1,6 % säästö.

Nuorisotyön puolella palkkakulut nousevat reilusti, vaikka henkilöstön määrä pysyy samana. Palkkakulujen kasvua selittää palkkojen nousemisen lisäksi hankekulujen omavastuuosuuksien suureneminen vakituisesti järjestettävien palvelujen osalta (etsivä nuorisotyö, harrastamisen suomen mallin kerhot).

Kulttuuripalvelujen talousarviossa on pieni nousu edelliseen vuoteen palkkojen yleiskorotuksen sekä sisäisten vuokrien kasvun myötä.

Kansalaisopiston kustannukset pienevät nykyisestä tasosta lautakunnan tekemän tuntimäärän leikkauksen vuoksi. Seutukirjaston menot pysyvät nykyisellä tasolla, mutta musiikkiopiston talousarvio ei vielä ole tiedossa. Talousarviossa on varauduttu vuoden 2024 tasoon.

Hyvinvointipalveluiden toiminta- ja vuosikatteen arviot ja muutokset vuodelle 2025 on kuvattu seuraavaan taulukkoon.

	toimintakate €	muutos
Hallinto	-608 509	+55,1 %
Perusopetus	-16 873 366	-0,1 %
Varhaiskasvatus	-8 646 860	+0,0 %
Opinto- ja vapaa-aika	-2 412 248	+0,8 %
Yhteensä	-28 544 165	+0,8 %
Vuosikate yhteensä	-27 573 983	+0,5 %

Vaikutusten arviointi

Hyvinvointipalveluiden talousarvio on tehty tarkasti ja nykyisten rakenteiden vaatimilla resursseilla. Toiminnallisissa tavoitteissa jatketaan jo aloitettujen toimintojen kehittämistä edelleen ja vältetään uusia avauksia talouden tiukkuuden aikana.

Talousarviossa on 0,5 % kasvu eli noin 140 000 €. Kasvu on erittäin pieni huomioiden yleisen kustannustason nousun. Toimintakatteen kasvu on pystytty pitämään alhaisena aiempien talouden tasapainottamisen toimien myötä mm. tiloja supistamalla.

Talousarviossa näkyy selvästi aiempaa pienemmät valtion erityisavustukset /hanketuotot sekä palkkatuen poistuminen. Näiden merkittävien tulojen poistuminen on vaikeuttanut talousarvion laadintaa.

Valmistelija	Hyvinvointijohtaja
Esittelijä	Hyvinvointijohtaja Lappalainen Riitta
Päätösehdotus	Lautakunta päättää hyväksyä hyvinvointipalveluiden talousarvion vuodelle 2025 ja esittää sen edelleen kunnanhallitukselle ja valtuustolle hyväksyttäväksi.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotus.
Ote	Kunnanhallitus
Toimeenpano	Hyvinvointipalvelut
Lisätietoja	Hyvinvointijohtaja